

Viraston antamat lausunnot ajalla 12.05. - 25.05.2020

148/08.00.00/2019, 160/10.02.00/2018

MH § 92

1) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 14.5.2020 antaneet liikenne- ja viestintäministeriölle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"Pohjois-Pohjanmaan alueen keskustelutilaisuus 22.4.2020, Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma, strategisten linjausten kommentointi:

Kainuun liitto kiittää Liikenne- ja viestintäministeriötä mahdollisuudesta kommentoida valmisteilla olevan ensimmäisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman strategisia linjauksia.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tulee tukea koko maan kehittämistä ja elinvoimaisuutta. Kainuuta koskevia liikennejärjestelmän kehittämisen strategisia tavoitteita on esitetty neljän maakunnan yhteisessä Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategiassa (2017) ja Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (2018), eikä niitä ole tarpeen esittää kootusti tämän kommentoinnin yhteydessä. Näissä suunnitelmissa on tunnistettu alueiden kannalta merkittävimpiä lähtökohtia ja tarpeita liikennejärjestelmän kehittämiseksi tavoitteena tukea alueiden kehittämistä ja elinvoimaa. Ylimaakunnallisten ja alueellisten liikennestrategioiden ja liikennejärjestelmäsuunnitelmien tulisi olla tärkeänä lähtöaineistona ja hyödyntää valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhteydessä on tuotu esille eri tahojen toimesta pitkän aikavälin vision (2050) tarpeellisuus. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden ja strategisten linjausten tulee perustua vision ja tukea vision saavuttamista. Tällä hetkellä vision vielä puuttuessa tavoitteet ja strategiset linjaukset jäävät irralliseksi kokonaisuudesta, jonka vuoksi niiden kommentointi on vaikeaa.

Esitetyt strategiset linjaukset ovat pääosin hyviä ja kannatettavia. Jatkovalmistelussa olisi hyvä kiinnittää huomiota tehtyjen valintojen ja käytettyjen termien avaamiseen. Strategisissa linjauksissa tulisi lisäksi ottaa huomioon seuraavia asioita:

- Strategisista linjauksista puuttuu vielä kokonaisnäkemys maan liikennejärjestelmän kehittämisestä. Linjauksissa käsitellään hyvin puutteellisesti koko Suomea, kun keskitytään Helsingin seutuun ja muihin suuriin väestökeskittyymiin. Linjaukset ovat henkilöliikennepainotteisia, eivätkä koko maan elinkeinoelämän tarpeet näy riittävästi. Liikennejärjestelmää eikä matka- ja kuljetusketjuja solmupisteineen tarkastella kokonaisuutena,

vaan liikennettä rajatusti (infrapainotteisesti ja esim. liikenteen palveluistuminen näkyä heikosti) sekä ketjuja vajavaisesti ja pätkittäin.

- Strategisten linjausten tulisi vastata myös kysymykseen: Millä liikennejärjestelmän ja sen kehittämisen keinoilla tuetaan ja kehitetään sekä vaikutetaan ihmisten ja elinkeinoelämän sujuvaan ja kestävää arkeen (elämäntapaa, liikkumistarvetta eikä vain liikkumista)?

- Kansainvälisen saavutettavuuden osalta tulee ottaa huomioon, että alueet ovat saavutettavasti kansainvälisesti suoraan (maakuntien rajoilla sijaitsevat kansainväliset rajanylityspaikat, alueelliset lentoasemat, satamat, Saimaan kanava), ei pelkästään Helsinki-Vantaan lentoaseman kautta. Nyt kansainvälinen saavutettavuus alueille näyttäisi kehittyvän strategisten linjausten mukaan vain Helsinki-Vantaa kautta.

- Elinkeinoelämän ja ihmisten kannalta oleellista on nykyisen liikenneverkon ja -järjestelmän toimivuus kokonaisuutena. Tämä edellyttää liikenneväylien, kansallisuusomaisuuden, säilyttämisen ja kehittämisen kannalta riittävää panostusta nykyisen väyläverkon ja solmujen ylläpitoon sekä korjausvelan poistamiseen. Strategisten linjauksien valmistelussa tulee huomioida se, että rataverkko ei kata koko maan aluetta. Tieverkolla panostuksia tulee tehdä koko verkolla, yksityistieverkolta lähtien aina pääväyliin saakka.

- Liikenteen digitalisaatio, ohjaus ja uudet liikennepalvelut edellyttävät toimintavarmojä ja nopeita tietoliikenneverkkoja myös harvaan asutuilla alueilla. Toimivat yhteydet mahdollistavat myös monipaikkaisen asumisen, työnteon sekä digitaalisten palveluiden käyttämisen, jolla voidaan vähentää myös liikkumistarvetta. Tietoliikenneyhteyksien ja -verkkojen merkitys osana tulevaisuuden liikennejärjestelmää tulisi nostaa vahvemmin esille strategisissa linjauksissa.

- Strategisissa linjauksissa korostetaan kustannustehokkuutta. Se, miten kustannustehokkuutta mitataan, ei käy aineistosta kuitenkaan selville. Hankkeiden tehokkuutta ja kannattavuutta tarkastellaan hyötykustannussuhteella. Hankekohtainen hyötykustannuslaskenta ei kuitenkaan voi olla ainoa menetelmä arvioitaessa toimenpiteiden vaikuttavuutta ja tehokkuutta, koska se ei ota huomioon koko liikennejärjestelmää ja sen toimivuutta. Toimenpiteiden arviointi tulee perustua laajempiin vaikutusten arviointeihin ja vaikutuksia tulee arvioida koko maan liikennejärjestelmän toimivuuden näkökulmasta ja huomioiden myös alueiden kehittymisen ja elinvoiman lisäämisen näkökulma.

- Kestävyys ja Tehokkuus -kohdista puuttuvat vielä alatasoista koostuva kokoava strateginen linjaus, elinkeinoelämän kuljetusten turvaamisen näkökulman huomioon ottaminen, maan taloudellisen kasvun edellytysten turvaamisen näkökulman huomioon ottaminen (vientä, maan kilpailukyky) sekä kokonaisnäkemys maan liikennejärjestelmästä.

- Tehokkuus -kohdan linjausta "Uudet liikenneinvestoinnit edistävät kestävää liikennettä ja niistä saatavat hyödyt ovat suurempia kuin investoinnit" tulkiten vaikuttaa siltä, että esimerkiksi Itä- ja Pohjois-Suomen tieinvestoinnit suljetaan tällä pois toteutuksesta. Linjaus "Liikenneverkon kor-

jausvelkaa lyhennetään kustannustehokkaasti kysynnän mukaan” tarkoittanee sitä, että liikenneverkon korjausvelkaa ei halutakaan poistaa koko maan alueelta?”

2) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja suunnittelija Sanna Nikola-Määttä ovat 18.5.2020 antaneet Vaalan kunnalle seuraavan sisällöisen lausunnon:

"LAUSUNTO VAALAN TURKKISELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA, KAAVAEHDOTUS

Vaalan kunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Vaalan Turkkiselän tuulivoimapuiston osayleiskaavasta. Suunnittelualue sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla Vaalan kunnan itäosassa ja rajautuu Paltamon ja Puolangan kuntarajoihin. Vaalan kunnanvaltuusto on päättänyt 18.12.2019 Turkkiselän tuulivoimapuiston osayleiskaavan vireillä olleen kaavoituksen lopettamisesta ja uudelleen käynnistämisestä. Vireilletulosta on kuulutettu 7.1.2020. Aikaisemmassa kaavaprosessissa saadut tiedot, aineistot ja laaditut selvitykset hyödynnetään uudessa kaavaprosessissa. Turkkiselän tuulivoimapuistolle on laadittu ympäristövaikutusten arviointimenettely ja yhteysviranomaisen on antanut arviointiselostuksesta perustellun päätelmän 22.5.2019.

Tuulivoimapuiston osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa tuulivoimapuiston sijoittuminen alueelle ja mahdollistaa laajimmillaan 42 voimalan toteuttamisen suunnittelualueelle. Voimaloiden kokonaiskorkeus on korkeintaan 280 metriä ja yksikkötehot 3,45-8 MW. Tuulivoimapuisto tulee koostumaan enintään 42 tuulivoimalasta perustuksineen, niitä yhdistävästä maakaapeleista/ilmajohdoista, tuulipuiston sähköasemista, sähköverkon liittymistä varten tarvittavasta 2x110 kV ilmajohdosta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä huoltoteistä. Osayleiskaavan kaavaluonnos ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) ovat olleet nähtävillä 6.2. - 9.3.2020.

Osayleiskaavan OAS ja kaavaehdotus

Osayleiskaavan kaavaselostus on laadittu kattavasti. Kaavaselostuksessa on huomioitu riittävällä tarkkuudella osayleiskaavan vaikutukset Kainuun puolelle. Kaavaselostuksessa on kuvattu tuulivoimapuiston vaikutuksia mm. maiseman, melun ja kulttuuriympäristön kannalta.

Tuulivoimapuiston toiminnan aikaiset vaikutukset elinoloihin ja viihtyvyyteen liittyvät pääosin maisema- ja meluvaikutuksiin hankealueella tai sen läheisyydessä liikuttaessa. Maisemavaikutusalueen vesistöjen rannoilla on loma-asutusta joille voi aiheutua viihtyvyyshaittaa riippuen siitä miten asukkaat kokevat näkyvät tuulivoimalat. Näkymäsektoreita avautuu myös lähiseudun vaarojen lakialueille. Maisemavaikutuksia on havainnollistettu kuvasovitteilla mm. Kivesvaaran suunnalta katsottaessa.

Kaavaselostuksessa on tarkasteltu myös tuulivoimapuistojen yhteisvaikutuksia huomioiden Kainuun voimassaolevan tuulivoimamaakuntakaavan aluevaraukset. Kaavaselostuksessa on arvioitu, että osayleiskaavan

ratkaisut eivät ole ristiriidassa Kainuun voimassaolevien maakuntakaavojen tavoitteiden tai periaatteiden kanssa.

Kainuun liitto toteaa, että Kainuussa on viisi voimassa olevaa maakuntakaavaa, joista tuulivoimarakentamista ohjaava Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on saanut lainvoiman 21.5.2019. Tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen on meneillään aloitusvaiheessa. Kainuun maakuntakaavojen epävirallinen yhdistelmäkartta sisältää kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja on päivätty 26.2.2020.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa OAS:sta ja kaavaehdotuksesta.

Lisätietoja lausunnoista nro 1-2 antaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen, puh. 044 710 0864 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee annetut lausunnot tiedoksi.

Maakuntahallitus:

Maakuntahallitus päätti siirtää asian käsittelyn maakuntahallituksen 08.06.2020 pidettävään kokoukseen.
